

Väitöskirja: "Mä olen saanut mahdollisuudet oppia", opintoihin kiinnittyminen ammattillisessa koulutuksessa

Väittelijä on Satu Niittylahti ja väitöstilaisuus on pidetty
Tampereella 7.8.2021.

([https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/132995/978-952-03-2014-0.pdf?
sequence=2&isAllowed=y](https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/132995/978-952-03-2014-0.pdf?sequence=2&isAllowed=y))

Tutkimusote

- Väitöskirjan tutkimuskohteena oli **ammattillisissa oppilaitoksissa opiskelevien nuorten opiskelijoiden opintoihin kiinnittyminen**.
- Tutkimuksen **tehtävänä oli selvittää opintoihin kiinnittymiseen liittyviä tekijöitä sekä opintoihin kiinnittymisen kehittymistä ammatillisten opintojen aikana**.
- Tutkimuksessa **tuodaan esiin opiskelijan näkökulma ammatillisen koulutuksen arkeen ja opintoihin kiinnittymiseen**.

"Suomessa 4–5 prosenttia 17–18-vuotiaista nuorista on työvoiman ja koulutuksen ulkopuolella.

Valtaosa (yli 80 prosenttia) näistä nuorista ei ole suorittanut mitään peruskoulun jälkeistä tutkintoa vielä 21–22-vuotiaana.

Nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita vähintään toisen asteen koulutusta, työelämään ja yhteiskuntaan kiinnittyminen on hankalampaa."

Väitöskirjan tutkimuskysymykset

1. Miten opintoihin kiinnittyminen rakentuu ensimmäisenä vuonna ammatillisissa opinnoissa?
2. Mitkä tekijät tukevat tai haastavat opintoihin kiinnittymistä ammatillisissa opinnoissa?
3. Miten opintoihin kiinnittyminen kehittyy ammatillisten opintojen aikana?

(1. ja 2. keskittyvät selvittämään opintoihin kiinnittymiseen liittyviä tekijöitä, 3. selvittää opintoihin kiinnittymisen kehittymistä opintojen aikana.)

Monimenetelmällinen pitkittäistutkimus

- Tutkimus oli monimenetelmällinen* pitkittäistutkimus**.
- Tutkimukseen osallistuivat kahden ammatillisen oppilaitoksen kaikki syksyllä 2016 aloittaneet alle 18-vuotiaat liiketalouden, kone- ja tuotantotekniikan sekä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat.

*Tieteellisessä tutkimuksessa voidaan käyttää saman tutkimusongelman ratkaisuun useita erilaisia tutkimusmenetelmiä. Tällaista tutkimusstrategiaa kutsutaan monimenetelmällisyydeksi.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/mo-nimenetelmällisyys>

**Pitkittäistutkimukseksi kutsutaan tutkimusstrategiaa, jossa tarkoituksena on tutkia muutosta ja kehittymistä pitkän aikavälin, jopa vuosikymmenten, kuluessa.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/pitkitt-aistutkimus>

Tulokset

1. Miten opintoihin kiinnittyminen rakentuu ensimmäisenä vuonna ammatillisissa opinnoissa?

- Vähäiset aikuiskontaktit opiskelijan elämässä olivat yhteydessä heikompaan kiinnittymiseen
- Osa opiskelijoista kertoi vielä kevätlukukauden puolella pohtivansa alavalintaa
 - He saattoivat olla epävarmoja alalle sopivuudestaan tai omista kyvyistään, mutta he pysyivät valitsemissaan opinnoissa, koska eivät tunteneet kiinnostusta mihinkään muuallekaan
- Oppimisympäristö tukee yhteisöllistä oppimista
 - Peruskoulussa oletetaan kaikkien opiskelijoiden olevan samanlaisia
 - Ammatillinen koulutus on mahdollistanut positiivisemmat oppimiskokemukset ja ryhmään kuulumisen tunteet
- Tutkimus tuotti ymmärryksen opiskelijoiden kokemasta valtavasta epävarmuudesta ensimmäisen opiskeluvuoden aikana
 - Epävarmuus liittyi pohdintoihin alavalinnasta, uuteen kouluun siirtymisestä ja oman paikan löytymisestä sekä aikuistumisesta kaikkien muutosten keskellä
- Tulokset nostavat esiin, että koulutussiirtymissä on Suomessa edelleen kehitettävää

Tulokset

2. Opintoihin kiinnittymistä tukevat ja haastavat tekijät

- Opiskelijan kiinnittymissä oppijana, keskeisiksi asioiksi nousivat opiskelijan kehittyminen opiskelijana ja itsevarmuuden kasvaminen.
 - Kun erilaisista tehtävistä ja työtavoista oli jo kokemusta, auttoi varmuus uusiin tilanteisiin menemistä. Opiskelija pystyi luottamaan omaan kykyynsä oppia.
- Edelleen kiinnittymistä tukeviksi tekijöiksi nousivat opiskelijan kokema turvallisuus, varmuus ja osallisuus sekä realistiset odotukset tulevaisuudesta ja ajan antaminen kasvulle
- Vaikka osalle opiskelijoista alavalinta ei vielä toisenakaan vuonna tuntunut varmalta, suomalaisen koulutusjärjestelmän antama mahdollisuus jatkaa opintoja korkea-asteella ammatillisen tutkinnon jälkeen motivoi suorittamaan opinnot loppuun asti
- Vielä ammatillisten opintojen ensimmäisenä vuotena osa nuorista oli tarvinnut reipasta kannustusta koulunkäyntiin; vanhemmat olivat herättäneet ja patistaneet aamulla kouluun tai soittaneet päivällä tarkistaakseen, että nuori on varmasti koulussa
 - Kaikilla nuorilla ei kuitenkaan ollut perheen tarjoamaa tukiverkostoa ympärillään. Näiden opiskelijoiden tunnistaminen ja tukeminen ammatillisessa koulutuksessa on tärkeää

Tulokset

2. Opintoihin kiinnittymistä tukevat ja haastavat tekijät

- Opiskeluyhteisöön kuuluminen sekä omien valmiuksien soveltuminen opiskeluun korostuivat
- Monelle työpaikalla tapahtuva oppiminen oli tarjonnut merkittäviä oppimiskokemuksia ja opintoihin kiinnittymisen mahdollisuuksia
- Kaverisuhteet koettiin konkreettisina motivaation ylläpitäjinä
 - Moni kertoi työskentelevänsä mieluiten parhaan kaverin kanssa, koska silloin yhteistyö sujuu. Ongelmakohtaan jää helposti jumiin eikä osaa edetä. Kaverin ohjeiden avulla oli näissäkin tilanteissa helpompi päästä eteenpäin
- Tulokset osoittavat, että opiskelu ammatillisessa koulutuksessa oli pääsääntöisesti tukenut opintoihin kiinnittymistä
 - Koulumuotoinen opiskelu oli kehittänyt tutkimukseen osallistuneiden opiskeluvalmiuksia ja antanut opiskelijalle ja hänen valinnoilleen aktiivisen roolin
 - Koulumuotoisessa opiskelussa opiskelijalle asetetaan selkeitä rajoja ja toisaalta tuetaan opiskelijaa ottamaan hallitusti vastuuta omista opinnoistaan
 - Toisena opiskeluvuotena pitää jo vakavoitua ja aikuistua

Tulokset

3. Opintoihin kiinnittymisen kehittyminen koko ammatillisten opintojen aikana

- Kolmannen osatutkimuksen keskeinen huomio kiinnittyy siihen, että suuri osa opiskelijoista pohtii omaa alavalintaansa ja varsinkin ensimmäisenä opiskeluvuonna odoteltiin kiinnostuksen syttymistä
 - Tänä aikana on keskeistä, että opiskelija löytää kavereita oppilaitoksesta, saa kokemusta erilaisista opetusmenetelmistä ja löytää itselleen sopivia oppimisen tapoja
 - Näin kuulumisen tunne ja oman paikan löytäminen yhteisössä pääsee kehittymään
 - Opetuksen tahtiin on hyvä kiinnittää huomiota ja antaa aikaa sille, että valitun alan mahdollisuudet avautuvat opiskelijalle

Pohdinta

- Opintoihin kiinnittyminen henkilökohtaisena polkuna
 - Opintoihin kiinnittymisen prosessi näyttäytyi monitahoisena ja henkilökohtaisesti muovautuvana ilmiönä.
- Opintoihin kiinnittyminen näyttäytyi pääsääntöisesti hitaasti kehittyvänä ilmiönä
- Opintoihin kiinnittyminen ja ammatillinen kasvu pääsivät käyntiin vasta toisena opiskeluvuotena
- Opiskelijat kertoivat hakevansa aktiivisesti vahvistusta alavalintaansa ja alalle sopivuuteensa opintojensa alkukuukausien aikana
- Opintoihin kiinnittyminen rakentuu opiskeluyhteisössä
- Opiskelijat voivat kokea saman opetustilanteen hyvin eri tavalla
- Opettajan ammattitaito ja mahdollisuus tehdä pedagogisia ratkaisuja tilanteen ja opiskelijoiden mukaan korostuvat opintoihin kiinnittymistä tukevin tekijöinä
- Alavalinnastaan varmemmat opiskelijat olivat tulosten mukaan opintojen alussa aktiivisempia ja kokivat opettajasuhteet vastavuoroisempina

Pohdinta

- Ensimmäisen vuoden epävarmuus tulisi huomioida myös opetusjärjestelyissä
 - Nuorelle tulisi antaa aikaa, tilaa ja mahdollisuuksia tarttua alaan ja opintoihin
 - Kun ammatillisessa koulutuksessa aloittavan opiskelijan kanssa laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa sovitaan opintojen sisältö, aikataulut ja opiskelutavat, voisi tähän ohjauskeskusteluun ottaa mukaan myös pohdinnat alasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista
 - Tämän tutkimuksen tulosten mukaan kiireen tuntu vähentää opiskelijan aktiivista roolia oppimistilanteissa
- Vaade kouluttautua nopeasti työelämän taitajaksi on siis monin tavoin ristiriidassa epävarmojen nuorten opintoihin kiinnittymisen ja ammatillisen kasvun kanssa
- **Tässä tutkimuksessa esiin noussut ensimmäisen opiskeluvuoden epävarmuus yllätti tutkijan moninaisuudellaan ja laajuudellaan**

Jatkotutkimusehdotukset

- Kokonaisuutena tutkimus on korostanut nuorisotutkimuksen ja kasvatustieteellisen tutkimuksen syvemmän yhteistyön tarvetta
 - Voidaanko esimerkiksi nuorisotutkimuksen ja kasvatustieteen tutkimuksen yhteistyönä kehittää tutkimusmenetelmiä, jotka tuovat nuorten omia näkemyksiä ja kokemuksia monipuolisemmin esille?

Omat pohdinnat

- Olen toiminut pääsääntöisesti aikuiskouluttajana
- Reformin myötä yhdistyttiin nuorisoammattioppilaitoksen kanssa
 - Nuorille olen pitänyt tieto- ja viestintätekniikkaa
 - Osa nuorista ei ehdi suorittaa kaikkia opintoja kolmessa vuodessa ja he ovat aikuisryhmässä mukana
 - Osa näistä nuorista sopeutuu aikuisryhmään ja osa ei
- Vaikka onkin mahdollisuus keskustella moniammatillisesti työpaikalla nuorten opiskeluun liittyvää ja ohjata nuoria tieto- ja viestintätekniikassa, on mielenkiintoista lukea tutkittua ja koeteltua tietoa
- Mielestäni väitöskirja "Mä olen saanut mahdollisuudet oppia", opintoihin kiinnittyminen ammatillisessa koulutuksessa, saisi kuulua jokaisen ammatillisen oppilaitoksen opettajan peruslukemiseksi, koska tutkimus kertoo nuoren ammattiin opiskelevan nuoren arjesta, joka ei välttämättä ole kaikille aikuisille tuttu